

vot stručnim radovima, koji su zalazili na razna područja, zahvaćali neobrađene teme, napose s područja arheologije.

Nije stoga ni čudo, da je čovjek takova formata — temeljito napisao svoj rad, na kojem zahvaća uže područje Istre, područje porečke biskupije.

„Poreština se nalazi po sredini zapadne istarske obale.“ Omeđena je rijekom Mirnom, Dragom i Limskim zaljevom, „a prema istoku se proteže valovitom visoravni u unutrašnje predjele Istre.“

Sam autor kaže: „Zadatak moga rada bio je proučavanje starokršćanske i srednjovjekovne crkvene arhitekture ovoga područja.“ Zato je ponajprije dao povijesni pregled ovog područja od kasne antike do kraja srednjeg vijeka, gdje se vidi posebni utjecaj porečkog biskupa, njegov odnos prema narodu i staležima, te prema akvilejskom patrijarhi i Veneciji — koji su pokazivali svoj interes da zavladaju ovim područjem.

Predmetni glavni dio ove rasprave ima četiri poglavlja: STAROKRŠĆANSKO RAZDOBLJE, RANI SREDNJI VIJEK, ROMANIKA I GOTIKA.

U svakom od tih poglavlja najprije se obrađuju tlocrtno prostorne dispozicije, konstrukcija i način zidanja zidova, a zatim se govori o krovnom pokrovu, prozorima, vratima, zidnoj dekoraciji, podovima, namještaju i kulturno historijskoj problematici dotičnog vremenskog razdoblja, kada su nastajali ti spomenici. Nakon toga su obrađivani pojedini lokaliteti iz tog vremenskog razdoblja, bez obzira da li su sačuvani kao cjelina ili u manjim ostacima.

U poglavlju STAROKRŠĆANSKO RAZDOBLJE opširnije je obrađeno pitanje Eufrazijeve bazilike u Poreču, posebno pitanje prve bazilike na tom mjestu, zatim predeufrazijeva bazilika i konačno Eufrazijeva bazilika, gdje je očito ostvarena Eufrazijeva želja — da se na toj građevini duboko osjeti utjecaj Bizanta. Nakon toga — obrađivani su ostali sakralni lokaliteti, veći i manji, bilo da se radi o cjelini ili detaljima, sačuvanim spomenicima ili arheološkim nalazima, iz svakog vremenskog razdoblja zasebno. Nalazimo tu nizove primjera razasute baštine od ranog srednjeg vijeka, preko romanike do gotike, sakupljene u jednu preglednu cjelinu, kao svjedočanstvo kulturnog bogatstva — značajnog za opću i crkvenu povijest i umjetnost. Svaki spomenik je dobro obrađen. Nalazimo njegove povijesne podatke, deskripciju, obradu stilskih oznaka, tako da i manje upućen čitalac može uočiti, da dotični spomenik uistinu spada u to vremensko razdoblje, odnosno u tu stilsku grupu.

Tekst je popraćen tabelama crteža i tlocrta, te obilnom fotodokumentacijom. Tu je i bogat znanstveni aparat u bilješkama, te naznačeni izvori i literatura.

Sadržaj ovog opsežnog i stručnog rada nalazimo i na talijanskom jeziku, kako bi rezultati ovog istraživanja bili dostupni i stranom kulturnom krugu.

Tu nalazimo u popis 100 tabela s opisom raznih tlocrta spomenika iz ovog vremenskog razdoblja što se obrađuje na porečkom tlu. Zatim popis fotodokumentacije, 153 slike, jedna geografska karta i više crteža.

Naprijed je predgovor i sadržaj, a odozda životopis, bibliografija i kazalo imena i važnijih stvari.

Može se reći, da je ovo uzoran primjer obrade spomenika i arhitekture jedne male pokrajine. Predpostavljalo se, da sačuvana stara arhitektura ima na ovom području osebujan lokalni izraz. „No, obradom spomenika pokazalo se da ovi spomenici po stilu i konstrukciji spadaju u krug šire regionalne istarske arhitekture. Na ovo su područje, s prirodno zaštićenom lukom u svom centru, dolazili razni utjecaji u stanovitim historijskim situacijama s Mediterana kao i iz centralne Evrope. Ranosrednjovjekovne crkvice s ugrađenom apsidom, koje spadaju u krug osebuje istarske arhitekture, mnogo su više zastupane u Poreštini, nego što je bilo poznato prije njihovog istraživanja.“ Tu su obrađeni brojni spomenici u cjelini, bez obzira da li su se sačuvali do danas kao cjelina, djelomično ili samo u arheološkim ostacima. Također i spomenici kojih više nema, a spominju ih pisani izvori ili narodne predaje. Doista možemo samo ponoviti ono što je nedugo netko zapisao: Crkvena arhitektura zapadne Istre je „knjiga koja za naše prilike predstavlja rijetkost, i to u pogledu marljivog pedantnog i znanstvenog istraživanja samo jednog užeg područja istarskog tla“.

Dr Stjepan KOŽUL

SORAZU, S.M.A. — P. LUIS VILLASANTE
CORTABITARTE, — ČAROBOST MISTIČKOG ŽIVOTA, Preveo o. Mihael Cukovečki, OFM, Symposium — Split 1980, str. 198.

Samostan sv. Klare u Splitu pokrenuo je biblioteku SYMPOSION, koja izdaje knjige asketsko-mističkog sadržaja. U nizu te biblioteke nalazimo i ovu knjigu sestre Marije An-

dele Sorazu, koju je opširno obradio i prikazao na španjolskom originalu P. Luis Villasanté, vrsni poznavalac njezina života. Knjigu je preveo na hrvatski o. Mihael Cukovečki, OFM i napisao joj Uvod, dok je glavni urednik biblioteke Sestra Marija od Presv. Srca (Anka Petričević) napisala zaključnu riječ hrvatskom izdanju pod naslovom MISTIKA VJEČNE LJUBAVI.

Iz Uvoda prevodioca zapravo doznajemo, da se u ovom hrvatskom izdanju iznosi samo izbor iz velike rasprave pod nazivom: „Mističko proučavanje njezina (s. Angeles Sorazu y Aizpurua) života“ i to kratak sadržaj njezine nauke, a zatim odlomci iz bogate riznice njezinih spisa.

Sestra Marija Anđela Sorazu rođena je 22. veljače 1873. U samostan ulazi u Valladolidu u 18. godini života. Službu poglavarice u samostanu vršila je od 1904. do svoje smrti 1921. g. „Očitovala je izvanrednu snagu kreposti, te se upravo radi da uskoro bude proglašena blaženom.“ Poznata je kao baskijska spisateljica, redovnica-opatica, kao pojava prvog reda na području eksperimentalne mistike. „Kroz svoj život i djela očituje najdublja i najuzvišenija otajstva Ljubavi; Bog je uvodi u kontemplaciju čistoga Božanstva. Doživljava Boga kao Život, kao razuman Bitak, kao vulkansko Srce... I ona ponire u to Srce – žarište Svemira, Centar svega stvorenoga. Obuhvaćena je Krasotom, povučena u beskrajni dinamizam Ljubavi, uronjena u božanski Oganj, koji isijava nova sunca i nove zvijezde... U svojim spisima naglašuje franjevačku duhovnost; slijedi Duns Scotov teološki-kristocentrični sustav.“

Zato su izdavači i priredili ovo izdanje u spomen 800-te obljetnice rođenja sv. Franje i 60-te obljetnice smrti sestre Anđele Sorazu.

Knjiga ČAROBNOST MISTIČKOG ŽIVOTA, uz spomenuti uvod i zaključnu riječ, gdje je sažeta rekapitulacija i poruka knjige, sadrži duhovnu nauku sestre Anđele Sorazu, istaknutije ideje iz njezina života i zapisa. „Sav život ove odabrane duše, kojoj su saopćena najdublja otajstva Ljubavi, božanska saopćenja, svjedoči o snazi milosti Božje, kojoj je ostala vjerna, i koja ju je povela do vrhunca Trojstvenoga Bića, do mističnog sjeđinjenja.“

Uz ostalo bogatstvo sadržaja i poruke, knjiga ima tri glavna dijela: I. PUT ČIŠĆENJA, II. PUT RASVJETLJENJA i III. PUT SJEĐINJENJA.

U PUTU ČIŠĆENJA iznosi nam mnoge unutarnje kušnje, kroz koje je prolazila i kojima bijaše podvrgnuta. „Posebno je teško i bolno bilo pasivno čišćenje, kada doživlja-

va da je odbačena i od samoga Boga. Ali ona ga ne prestaje ljubiti svom snagom svoje volje, dok joj se On ne preda... On joj otkriva što je On u sebi, otkriva koliko je sjeđinjen s njezinom dušom, da se od nje ne rastavlja; otkriva da je On najviše i vrhunsko Dobro, da se Njegova sveta volja u njoj ispunja savršeno.“

U PUTU RASVJETLJENJA iznosi očitovanje Božje vječne ljubavi, promatranje mističnog Krista. „Bog je uvodi u kontemplaciju čistoga božanstva... Tu ona spoznaje da za nju nema srednjega puta: Sve ili ništa. „Ili ćeš biti velika svetica, ili najpokvarenija osoba. Ući ćeš u nebo s mnogim dušama, ili se nećeš spasiti. Za te nema srednjega puta.“ U tom poglavlju se posebno ističe „kontemplacija Isusova čovječstva“, ljubav prema Utjelovljenoj Ljubavi.

PUT SJEĐINJENJA ponire u tajne Presvetog Trojstva. U biti je opis njezine jedinstvene kontemplacije Božanstva.

Posljednji dio ove knjige – pod naslovom MJEŠOVITA KONTEMLACIJA – opisuju duhovni život ove Božje službenice, život njezine duše u Isusu Kristu – sve do njezine blažene smrti.

Možemo doista reći: „Njezin stil je stil velike sublimacije i duhovnosti; pun umjetničkih kvaliteta, metafora i simbola, kroz koje očituje ljubav prema svome Ljubljenome, poput Zaručnice u Pjesmi nad pjesmama. U njemu se prelijevaju harmonije svjetla i boja – sunčanoga spektra; kroz njega odrazuje božanski sjaj i krasotu.“

U njenim opisima Božanskoga Bića kao da slušamo iskonske jekove... Ona je i sama postala jecaj; jecaj Rospete Ljubavi... I ona je odraz krasote Njegove Biti; Pjesma Ljubavi – bez kraja.“ Njezina nauka je veličanstvena, ali nadasve je prelijevaju njezin primjer života i nasljedovanje Rospetoga sve do smrti, poput sv. Franje.

Dr Stjepan KOŽUL

Walter FRIEDBERGER, PASTORAL MIT DISTANZIERTEN. Situation – Theologie – Kontaktnahme, Don Bosco Verlag, München 1981, str. 149.

Govorenje i pisanje o distanciranoj crkvenosti, distanciranim kršćanima i o pastoralu distanciranih ne samo da se povremeno susreće u teološkim publikacijama njemačkog